

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtrek in velja s poštnim vred in v Mariboru s poštnim vred na leto 4 K, pol leta 2 K in za četrlet 1 K. Narednina za leto 6 K, za druge izmenjavne dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača se leto 3 K. — Narednina se pošilja na: Uredništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odgovorov. — Uredništvo „Slovenskega Gospodarja“ dostavlja list brez posebnih navedb. — Posredniki list stanejo 10 vis. — Uredništvo: Korovška cesta št. 3. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Korovška cesta št. 6, sprejemni naročniki, inšertne in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne polštivne na enkrat 10 vis., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stene 12 vis. Za večkratne oglase prinese popust. V oddelku „Mala znamenja“ stane beseda 5 vis. Parče in zabavne vsebine polštivne 24 vis., izjave in Počlani 36 vis. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Narednina reklamacije so poštnine proste.

Bitka ob Dnjestru.

Velik ruski poraz pri Kolomeji. — Ruski poizkus, v Bukovini prodirati, odbit. — Življenje v Przemyslu. — Anglija izgubila že 171 ladij. — Japonska proti Kitajski.

V obrambo županov.

Iz kroga županov smo dobili ta-le članek: Marsikaj poučljivega je že prinesel Vaš cenjeni list v teh resnih časih, le eno je pozabil, namreč poučiti ljudstvo, kako težko stalšče in ogromna dela imajo sedaj župani. Ni ga župana v celi Avstriji, ki bi v sedanjih razmerah vsakemu ustregel.

Najprej podpora svojcev na vojsko vpoklicanih. Kdor je odklonjen, vali krivdo na župana. Ljudstvo je mnenja, da županstvo odločuje o tem. In vendar župan izpolni samo tiskovino in potrdi podatke, ki jih je stranka navedla in tudi sama podpisala. O prošnji odločuje vzdrževalna komisija na podlagi poizvedb orožništva. In vendar skoro vsak, kdor je odklonjen, pride zmerjat župana, češ, ali noče ali ne zna pravilno napraviti zglasitve. Mnogokrat je vzrok odklonitve ta, da stranka na županstvu ni resnično govorila, n. pr. se je sramovala navesti vse dolgeve. Če je odklonjena, gre k advokatu ali komu drugemu, da napravi priziv. Temu prizna vse dolgeve in dobi podporo. Kljub temu obira župana, da ni znal ali hotel pravilno napraviti. Takih slučajev, da stranka ve, zakaj je zavržena, a kljub temu vali krivdo na župana, je mnogo. Malo preveč oblasti pa ima pri podporah orožništvo. Kar ono poroča, to drži, naj že bo resnično ali ne. In mnogokrat poroča kaj neresničnega, ker navadno povprašujejo pri sosedih in sosedje so si navadno navskriž. Vzdrževalna komisija naj bi se rajše na županstva obračala po informacije, ker župan gotovo bolj pozna resnične razmere, kakor pa orožnik. Vzdrževalna komisija pa tudi sama dela ovi-re županom. Zavržene stranke kratkoma pošlje na županstvo, naj napravi še eno zglasitev. Obenem pa pisмено županstvu pod kaznijo prepove (celjski okraj) napraviti še eno zglasitev, če je bila prva odklonjena. Največ s tnosti pa delajo županom prošnje najrazličnejše vrste. Ljudje so mnenja, da županstvo

mora delati še tako nesmiselne prošnje. (N. pr. prošnja za dopust moža, ker je krava na „cajt“, a mož se bojuje v Karpatih). Županstvu ni treba delati prošenj za posameznike, stranka naj prošnje napravi sama ali pusti napraviti, saj je sedaj skoro v vsaki občini kak dijak doma, ker vsled draginje v mestu ne more shajati. Marsikateri bi gotovo napravil prošnjo. Županstvo prošnje samo potrdi in odpošlje. Župan bi moral imeti deset rok, če bi delal tudi prošnje sam. Mnogokrat mu kdo zabrusi v obraz: „Zakaj si pa plačan?“, a nihče ne pomisli, da je plačan za uradna dela in da je plača tako malenkostna, da bi vsak župan rad dal še enkrat toliko, samo, da bi bil rešen tega posla. V kratkem pridejo na vrsto prošnje za dopuste črnovojnikov. Obseg dopustov je omejen, eden bo prišel, drugi zopet ne. In kdor ne bo prišel, bo kakor po navadi, vali krivdo na župana. In vendar je najenostavnejše, da vojak sam prosí pri svojem poveljstvu za dopust.

Mnogo preglavje je delalo županom popisovanje žita in zmetin. Vkljub časopisju so mnogi še sedaj mnenja, da bi županstvo lahko preprečilo zaporo. Vaš list je pisal, da stranka še sedaj lahko popravlja svoje podatke, posebno glede semenja. To je res, toda to bo kazni za one župane, ki niso ljudstva pred ali vsaj med popisovanjem poučili. Sedaj so pregledi že sestavljeni, naznanjeni listi odposlani in vse zaloge seštete, tako, da vsako popraviljanje napravi mnogo dela. Kar se tiče prošenj za odmero večje porcije za osebo in za dovolitev porabe žita za kokoši, majhne puške itd., so nekatera županstva odposlala tozadevno prošnjo takoj po razglasitvi zapore na poljedelsko ministrstvo. A ko je izšel Vaš list in je bil v njem vzorec za prošnje, so hodili ljudje z listom v roki županstvo učiti, kako naj napravi in nič ni pomagalo da se jim je pravilo, da je prošnja že davno odposlana. Ker bo od vlade določena porcija za osebo skoro gotovo manjša, kakor pa je ljudje pričakujejo in po pra-

vici žele, bi bilo umestno, da že sedaj povest, da so župani pri tem nedolžni. Kako je pri vojnih dajstvih, si uredništvo itak lahko predstavlja.

Če torej v svojem cenjenem listu vzamete tudi župane v varstvo, vam bo za to v resnici hvaležen vsak župan.

Slike iz vojne.

Junaštvo naših bratov Hrvatov.

Vinko Lorber, topničar gorske baterije, piše dne 28. februarja iz Karpatov svojemu svaku v Ormožu:

Dragi! Hvaležno sprejel Tvoje pismo, še bolj pa me je iznenadil dobri tobaček in sprava; samo z velikimi očmi sem gledal na žveplenke, ki niso bile narodne. O ljubi Ormož in tvoji tako malo narodni Sloveni! Nedavno smo stanovali v neki žagi, tam nas je zasnežilo, in, kaka sreča v tem mrazu, našli smo kup desek, katere smo več dni kurili. Prišli so k nam hrvaški domobranci, spali že pet dni niso nič, bili so grozno utrujeni in pri nas so se odpočili. Hrvatje so gonili Ruse čez Karpat in jih vsak dan več sto ujeli. Vse hvali in slavi junaštvo Hrvatov, ki so tako izborni vojaki, da so kar brez vsakega povelja dan za dnevom drveli za sovražnikom, ga z vednim jurišem preganjali od postojanke do postojanke in v par dneh ujeli okoli 3000 Rusov. Do Novega leta smo prehodili 1880 km. Moja baterija se že osmi mesec dobro drži. Udeležili smo se vseh dosedanjih bojev v Galiciji, oziroma v Karpatih, in vedno se nam je po-

LISTEK.

Volčja - dolna.

(Vojni kurat Januš Golec.)

Poslali so nas preko Przemysla v vas Darovice, da pripravimo prenočišče za polk, ki bo došel enkrat po noči. Prijedli smo na določen cilj in gledali začuden krog in krog. Mesto vasi le kupčki pepela, po katerih so razkopavale vrane in se plazile mačke. Od velike vasi je ostala le cerkev in en prav majhen svinjski hlev. Naša naloga je bila prav kmalu dovršena in posedli smo krog visoko plantatečega ognja v razgovoru o bodoči skorajšnji bitki. Noč je bila precej hladna in če človek nočuje ob prostem ognju, je pač po eni strani pečen, po drugi pa ga pretresa mraz. Toliko izkušnje z mrazom in toploto smo imeli tudi že mi tedaj in se kratkoma umaknili pozno v noč v svinjski hlev. Za silo smo ga osnažili, postlali slame in polegli. Ravno meni je prav občutno pihalo skozi stensko luknjo pri nogah, in da bi se ubranil nepotrebnemu prepihu, sem zamašil odprtino s slamo. Kmalu smo pospali in sanjali sladko, četudi v svinjskem hlevu in na zaduhli slami. Tako nekako krog polnoči me vzbudi iz spanja neko šušljanje. Poslušal sem dolgo in nategoval ušesa. Po temeljitem preudar-ku sem se konečno le pospel do zaključka: sovražna roka skuša izvleči slamo, s katero sem zamašil stensko odprtino in si ogledati naše nočišče. Misel na drznega sovražnika se mi je zdela tem bolj utemeljena, ker so nas pred odhodom svarili, češ: treba paziti, ker sovražnik ne bo daleč od nočišča. Nisem na dolgo

pretehtaval cele zadeve, ker šuštenje je bilo čim dal-je močnejše, skobacal sem na noge, otipal sabljo, iz- vlekel bridko jeklo in čakal v ljutem zamahu od- prtini. Prežal sem precej dolgo, predno je bila luknja prosta slame in se je nekaj črnega kot človeška roka pokazalo skozi odprtino. Nekaj mi je šepnilo: zamah- ni, sedaj je čas! Slišal se je glas sviga po zraku in jeklo se je zagostilo v predrzno žrtev. Udarec je pre- budil moje tovariše, ki so kar svignili po koncu, pri- žgali svečo in začela se je preiskava takoj pri odpr- tini. Luknja je bila sicer prazna, a razločno je bilo videti sledove krvi. Brez dvoma; udarec je bil dobro namerjen in tihotapec zadet v sovražno roko.

Sovražnika s presekan roko treba zajeti, to je bilo mnenje nas vseh, in eden za drugim smo se spla- zili skozi duri na prosto v noč. Daleč na okrog nikjer nič sumljivega: bližali smo se od zunaj usodepolni odprtini. Dolgo smo iskali in tipali po tleh, a nič in zopet nič. Oplazovala nas je že misel: vohun jo je vkljub rani pobrisal in pobegnil. Sam sem ukresal luč in svetil okrog. Za pol podrtim plotom sem ugled- dal ubogo — mačko, ki je še breala s preklatno čre- pinjo v zadnjih zdihljajih. Samo posebi umevno, da sem skušal potlačiti celo krvavo zadevo in prikriti na smrt zadeto mučko, boje že posmeha tovarišev. A vse zastoj, zapazili so moje začudenje in cela komisija je bila v trenutku zbrana krog ubite žrteve. No, dragi bralce, ne bom ti popisoval, koliko posmeha sem mo- ral požreti vsled na smrt zadete mačke. Celo noch ni- smo več zatisnili očesa, ker vedno je odganjal spanec glasen: ho -- ho -- hi -- hi -- hi --!

Naš polk ni dospel po noči, ampak še le drugo jutro in utrujeni so polegli kar na prostem. Mi pre- nočiščarji smo se vendar nekoliko odpočili v svinj- skem hlevu in smo lazili drug dan okrog po požgani vasi. Krog in krog vasi so se raztezale njive in iste

so bile kar posute z nekakimi grobišči. Mi smo si ta grobišča kmalu znali razlagati, češ, Rusi so krog Przemysla imeli pred kratkim ogromne izgube in ti grički so njihove gomile. Res, z nekakim spoštovan- jem smo stopali mimo teh grobišč, ki so nam bila je- sen dokaz, kako hrabro je bil odbit prvi ruski naval na to nepremagljivo trdnjavo. Okoli poldne smo sedeli pri skromnem kosilu in opazoval sem, da se je vedno več prostakov gibalo krog ruskih grobišč in so tam- kaj brskali. Nekaka sveta ogorčenost se me je pola- stila pri tem pogledu: kako vendar zamore človek-kri- stjan tako podivjati, da se loti z roparsko roko celo grobov padlih. Namignil sem nadporočniku, ki je se- del tik mene, in oba sva se s palčami oborožena vr- gla na groboroparje. Jaz sem se hotel z vso ogorče- nostjo lotiti enega, ki je ravno segal z roko v luknjo, izkopano v grobišče. Čakal sem z zamahnjeno palico, hoteč se natančno prepričati, kaj da bo privlekel iz gomile. Pa trenutno mi je roka, ki je vihtela palico, omahnila, kajti mož je privlekel iz luknje za železo tedaj prav potreben — krompir. Ti grički torej niso bili grobišča padlih ruskih junakov, ampak le shram- be krompirja. Po noči mesto Rusa — mačko, sedaj pa mesto junaških ostankov — pristni krompir. Za ta dan mi je bilo dovolj! Prebili smo še eno noč v svinj- skem hlevu in drugo jutro smo jo ubrali proti Nove- mu mestu, kjer so nas že od daleč pozdravili šrap- nelj in cele vrste ranjencev, ki so molče korakali ml- mo nas. Na noč istega dne smo dospeli preko hriba, kjer je bila zakopana naša artilerija, v vas, ki je res prav resnično zaslužila ime — Volčja dolna. Tukaj smo prenočili pri vedni godbi krogel in drugo jutro smo jo ubrali preko gozda v nam odkazane postojan- ke. Namen teh v domovino poslanih vrstic je, dragi bralce, vsaj nekoliko predčeti naše 21dnevno bivan- je ob robu gozda pri Volčji dolni. (Dalje prih.)

srečilo Ruse nabiti ali vsaj odbiti. Zdrav sem še tudi za silo. Če ne bo huje, še zdržimo tako dolgo v Galiciji, da pomečemo Moskale do zadnjega iz nje in četu-di si pridobimo tukaj domovinsko pravico. Vojaški pozdrav od Vašega Vinkota.

Slovenski vojaki prenašamo voljno vse križe.

Anton Babič piše iz bolnišnice v Tropavi v Sle-ziji č. g. J a k o b u Z u p a n i č u v G o t o v l j a h:
Prečastit. gospod župnik! Za vse poslano gra-divo Vam bodi ljubi Bog bogat plačnik. Ravno molim iz knjižice „Sv. križev pot“, ki je krasne vsebine, ko dobim poslano stvar. Hvalo dajam Bogu v svojih v-sakdanjih molitvah, da imam tako pridnega in skrb-nega dušnega pastirja. Od veselja sem zaplakal, za-gledavši v kuverti tako dobro čtivo.

Ljubi Bog mi je še dal precej trdno zdravje, to-da srce je še prizadeto. Upam, da mi bo ljubi Bog po-delil še popolno zdravje.

Oh, vse piše o draginji in revščini, ki je na-stala vsled vojke! Dragi moji! Ko bi mogel domov, naredil bi živo pridigo, v duhu bi peljal ljudi na boj-no polje sem v Galicijo. Tukaj je revščina doma. U-bogi ljudje! Ves živež in vse premoženje jim sovraž-nik vzame; do zadnje krave vse pobere iz hleva. Mi-lo se mi je storilo, ko sem gledal na vseh Svetih v mestu N . . . popolnoma od sovražnika razdejano cer-kev. Bila je krasna stavba. Oh, kako je plakala mati in oče, ki jima je sovražna granata vžgala hišo, re-šila sta golo življenje in hlačke svojemu sinu. Pre-tresljivi prizori se dogajajo, kamor pridejo sovražne čete. Zato pa na boj nad sovražnika, dokler ni čisto potolčen!

Prav rad se grem v bojni metež. Moja srebrna kolajna, ki sem jo dobil dne 25. oktobra, priča, da ni-sem vojak na zadnjem mestu. Bogu sem hvaležen, da me niso dobili Rusi v roke. Dobil sem pohvalo vpriče cele baterije. Nemci so debelo gledali, ko so videli, da so S l o v e n c i r e s c e l i j u n a k i!

Marija, ki sem jo vsak dan na pomoč klical, posebno v nevarnostih, me ni zapustila. Če pridem zo-pet nazaj v boj, jo hočem še bolj častiti. Slišati še nikakor ni bilo, da bi bila Marija svojih otrok kedaj zapustila.

Slovenski vojaki prenašamo voljno vse križe in težave, ki nam jih Gospod vojnih trum pošilja. Moli-mo in zaupajmo! Srčno bodite pozdravljeni! Bog bo-di Vam, preč. g. župnik, bogat plačnik! V duhu Vam poljubljam roko ter ostanem v srcih Jezusa in Marije do hladnega groba. Vaš zvesti Tonček.

Slovenec rešil dve bateriji.

Iz pisma, ki ga je pisal topničar-podčastnik A l o j z i j Z e l e n k o dne 4. marca svojim starišem v Verzeju iz bolnišnice v mestecu Gyulafehervar na O-grskem:

Dragi stariši! Obvestim Vas, da se nahajam v mestecu Gyulafehervar na ogrsko-rumunski meji z rano na glavi v bolnišnici. Ranjen sem bil dne 21. februarja v Galiciji blizu mesta . . . . . Od tam sem bil še tisti dan prepeljan v obvezni prostor in od drugi dan z vlakom v mesto Szafmar-Nemety na O-grskem, odkoder sem Vam pisal karto. Bil sem tam pet dni in se mi je zelo dobro godilo. Dne 2. t. m. pa smo bili spet odposlani, nadejajoč se, da pridem kam na Stajersko ali v Zagreb; ali žalibog, vlak je pihal čisto v drugo stran in res nas je zavlekel po dva-dnevni vožnji v to mesto.

Dragi stariši! Ne grenite si življenja radi mo-je sedanje usode, prestal bom vse težkobe, zopet o-zdravel in zopet odrinil tja nazaj, odkoder sem pri-šel. Sel bom proti sovražniku borit se za cesarja in ljubo domovino.

Dosti naših mladih slovenskih src, slovenskih fantov, je izginilo pod sovražnimi krogli in zakaj bi se tudi jaz ne pokazal.

Nekoliko Vam opišem, kako sem dobil rano na glavi. Bilo je dne 20. februarja, okoli 4. ure popol-dne. Naenkrat dobi naša divizija (dve bateriji) zapo-ved: „Tako proti mestu . . . . . , katero je že najbrž od sovražnika prosto. Reklo se nam je, da moremo le po železniški progi dospeti v mesto, ker je navadni most čez reko razdejan od sovražnika. Takoj smo ja-hali proti lepemu mestu . . . . . , katero se je že od daleč belilo pri solnčnem zahodu. Komaj smo prišli na železniško progo, že se je zmrčilo, tako da smo po noči morali opravljati naše delo. Bilo je zelo težko vlačiti topove preko železniškega tira. Marsikatero čelo je bilo rosno in seveda tudi moje. Ura je bila ravno dvanajst in cela divizija je stala v predmestju omenjenega mesta. Poiskal sem si v boljši hiši pre-nočišče, kjer sem bil prav dobro sprejet in sem spal drugo jutro do sedmih.

Naša divizija dobi ob sedmi uri zjutraj povelje, naj se takoj v bližini postavi in pripravi za boj. Ru-si so namreč zjutraj na nas napravili napad. Takoj je bilo vse pripravljeno za ogenj, samo povpraševali smo se: kje je sovražnik? Takoj zlezem na bližnjo cerkev, odkoder sem videl, da so Rusi še približno 1 km od nas oddaljeni in so v velikem številu proti nam prodirali.

Takoj sem spoznal, da je položaj resen. V tem trenutku že pribeži naša infanterija nazaj. Bilo jih je zelo malo. Ostali smo sami z našimi topovi.

Glasi se povelje: „Vse nazaj!“ Oh, kaka je bi-la naša vožnja po progi! Komaj smo prišli na že-lezniško progo, že so bili Rusi na 200 korakov blizu nas na levo in desno. Grozno streljanje. Padel je mož za možem, konj za konjem. Moj konj je padel pod me-nec kakor muha. Skoraj so se že Rusi polastili naših topov.

Naenkrat zberem kakih deset podčastnikov, o-brnem topove proti Rusom in jim pošujem strel za strelom. Ruska množica se je valila po tleh, po 30 jih je padlo pri jednem strelu. Naš ogenj je grozno učin-koval. Videli smo ruske roke in noge po zraku frča-ti, tako silno so razbijale naše havbice. Pri tem sil-nem boju so naši padali drug za drugim. Bili so ali ranjeni, ali mrtvi. Zmiraj nas je bilo manj. Naše streljanje je bilo vedno redkeje. N a z a d n j e s e m o s t a l s a m p r i t o p o v i h . O b u p a l p a n i s e m . A videl sem, kako naša infanterija v velikih vrstah pro-dira in da se Rusi, katerim so naši topovi prizanes-li, umikajo.

Ravno sem nabil top in ga hočem izprožiti. V tem hipu sem dobil od strani kroglo v glavo in bil ves krvav.

Pogledal sem se enkrat proti . . . . . in vidim, kako Rusi zopet bežijo. Vzdiham sem še: Hvala Bo-gu, da so ostali topovi naši! Takoj so me odvedli na-zaj in tam je bil moj poveljnik, kateri mi je stisnil ro-ko v priznanje velike hrabrosti.

Čez dve uri, ko sem bil že obvezan, je želel ge-neral, zapovednik naše brigade, da se mu javim. Po-časni grem k njemu. General me je že pričakoval, mi stisnil roko, v kateri je držal 50kronski bankovec in mi ga izročil. Ob enem mi je obljubil, da me priporo-či, da dobim — zlato hrabrostno kolajno.

Ali ni to vse lepo, dragi stariši? Samo Bog mi naj naprej še pomaga in me varuje vsega zla! Moja rana ni nevarna in bom z božjo pomočjo v kratkem okreval. Mogoče Vas za jeden ali dva dni obiščem.

Bodite pozdravljeni od Vašega sina Lojzeka.

Slov. Gospodar mi je sporočil očetovo smrt.

Iz severnega bojišča nam piše Josip Slavič, četovodja 87. pešpolka, doma iz Cvena pri Ljutomeru:

Znak, da je Vaš list povsod razširjen in pri vseh priljubljen, je dejstvo, da se tudi med slovenskimi vojaki na vseh bojiščkih pridno čita. Žalibog pa prinese tuptam za marsikoga kakšno žalostno novi-co iz drage domovine. Tako sem tudi jaz v njem iz-vedel o smrti svojega ljubega očeta. Nemila usoda je hotela, da mu nisem mogel sam zatisniti trudnih oči, kajti višja dolžnost me je poklicala daleč iz domovine semkaj v mrzlo tujino. Tolažilo pa me je poročilo Va-šega cenjenega lista, da moj dragi oče v težkih zad-njih trenutkih ni bil zapuščen, ampak da je našel še prijazno uteho in sočutno tolažbo pri mnogih pri-jateljih in znanih. Bog vsem plati njihovo prijazno delo. Mogoče se jim bom še sam lahko osebno zahva-lil; če me usoda prej združi z mojim očetom, naj jim bo v zaščeno zavest, da so izpolnili krščansko dol-žnost do svojega bližnjega! — Ko bi Vi, gospod ure-dnih, le znali, s kakim neprimernim junaštvom se bo-rijo slovenski vojaki za ljubo domovino! Genera-li in drugi višji častniki se čudijo ju-naštvu Slovencev in Hrvatov.

Srčne pozdrave iz mrzlega bojnega polja!

Bog nas ima rad.

Andrej Kovačič iz Središča, bivši podnačelnik središkega „Orla“, sedaj nadtopničar pri težki hav-bični bateriji št. 34, piše dne 1. marca s severnega bojišča svojemu prijatelju Janezu Štamberger slede-če:

Dragi prijatelj! Une 28. februarja sem prirajal z bojne črte nazaj k svoji bateriji. Veš, bili smo samo za posodo pri poljskem topničarskem polku. Zdaj bo-mo pa šli za kakih šest dni s svojimi težkimi topovi nazaj pošiljat Ruse v krtovo deželo. Če bo šlo tako naprej, kot te dni, kar sem bil v boju, potem bo kma-lu pričakovati, da bo sovražnik premagan. Ko bi Ti vedel, kako smo jim dali! Vsak dan smo oddali iz v-sakega topa skoraj po 100 do 140 strelcev in to vse ba-terije kar v skupnih strel h. To so tekali Rusi sem in tja in se skušali skriti pred temi našimi pošiljavani! Pa bilo je vse zastoj! Čeravno so se trdovratno in zagrzeno držali v svojih zakopih, smo jih najprej iz-rili iz njihovih zavetišč z granatami. Ko so zapustil zakope in začeli bežati, smo jih škropili s šrapneli, da so se kar prevračali. V takih trenutkih je še na-stopila naša pehota in jih mnogo ujela.

Pa ne smeš misliti, da so Rusi držali roke kri-žem. Kaj še! Tudi oni so nas obsipavali z granata-mi in šrapneli, vendar naše izgube niso bile velike. Ko sem prišel v ognjeni krst, mi je nekoliko tesno po-stalo pri srcu, pa s časoma sem se tako privadil, da se za šrapnel še zmenil nisem. Kolikokrat so eksplo-dirali šrapneli ravno nad mojo in škropili krog me-ne kakor toča! Pa hvala Bogu, nisem dobil nobene-ga. Enkrat je padla granata ravno v naš zakop in vendar brez vsake škode. To Ti je življenje v takim slučaju. Pa človek dobi pri tem tako slabe živce, da se za nevarnost čisto nič ne zmeni. Za stran živeža pa je bilo nad vse izvrstvo. Vsega smo imeli v izobilju.

Kuhali smo kavo, juho, cvrčki špeh, pekli meso in kruh da je bilo kaj! Navadno smo to delali po noči. Vina smo imeli vedno dovolj. Sploh v dvajsetih dneh nisem p.l ne kapljice vode. Seveda smo morali tudi precej težav prestati; čez dan smo gazili blato, po noči pa je bil mraz, da je kar cvililo. Dne 24. februarja pa je padel novi sneg. Pa, hvala Bogu, mojemu zdravju ni nič škodovalo. Res čudno!

Nas pač Bog rad ima, čeravno ubijamo sovraž-nika. Sedaj ni nobene izjeme! Je pač vojskal! Te sr-čno pozdravlja Tvoj zvesti prijatelj Andrej.

Sedem mesecev zdrav.

Franc Fekonja, topničar od Sv. Antona v Sl-gor., piše dne 7. marca svojim starišem in sestri:

Z bojišča Vas pozdravim s prelepim pozdravom „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ Zdrav sem, hvala Bo-gu, četudi sem že sedem mesecev na bojnem polju, kjer strašno kroglo švigajo nad mojo glavo. Ljubi moji! Jaz se ne morem dovolj zahvaliti Vsegamogoč-nemu in blaženi Devici Mariji in mojemu zvestemu angelju varihu, ki me tako dolgo varujejo nesrečne smrti. Bil sem že v veliki nevarnosti, granate so za mojim hrbtom padale, da se je kar zemlja po meni v-sipavala in bi me lahko zasula. Dosti, dostikrat sem že molil na čast sladkemu imenu Jezus in Marija, da bi mi pomagala ob moji zadnji uri. Kadar so moji do-bri prijatelji artileristi ležali mrtvi in ranjeni okoli mene, sem klical angelja variha na pomoč. Ranjene so odnesli proč in mrtve sem pokrižal zadnjikrat z tresočo roko in sem tudi natihoma molil za nje Oče-naš in Češčno Marijo. Žalostnim srcem sem se po-slovil od njih. Ljubi oče, mati in sestra! Sedaj vidim, da so Vaše prošnje in molitve uslišane. Vsak dan o-pravim tukaj svoje molitve. Dostikrat si še zapojemo in zažvižgamo kako veselo. Ljubi moji, ne žalujte in ne jokajte za svojima sinovoma, ki se hrabro bojuje-ta z veseljem za dom in za cesarja.

S srčnim pozdravom ostanem Vaš sin in brač Franček.

V Galiciji ni papirja.

Alojzij Jenko, doma iz Dola pri Hrastniku, pi-še svojemu botru iz severnega bojišča:

Dragi boter! Iskreno se Vam zahvaljujem za pismo, ki ste mi ga poslali. Bilo mi je v veliko vesel-je. Oprostite, da Vam večkrat ne pišem. Dozdaj mi je namreč manjkalo papirja. Kupiti se pa ne more. Le za kruh se dobi še kakšna karta, pa še ta težko. Se-daj so mi ate poslali papirja in kart. Vprašate, kake se mi je godilo, odkar sem šel iz Maribora. Reči mo-ram, da še ne preslabo. Vožnja je bila prijetna. La-kote mi še tudi ni bilo treba trpeti. Nekaj mraza pač. A človek se vsega privadi.

Stanujemo v podzemeljskih jamah. Izgledajo, kot jame za apno. Čez so položeni trami, nato veje in zemlja. Stanujemo še dosti dobro v njih. Je pač nekaj časa mokro, nekaj časa pa suho. Imamo se kaj do-bro. Če je dovoljeno, kurimo, kuhamo kavo in tudi po malem prepevamo. Človek pozabi na vse in je vesel.

V ognjenem krstu sem bil koncem prosinca. Ka-ko je to, mi ni mogoče popisati. Če mi Bog dopusti se srečno vrniti, bom že potem povedal. Pa upam, da bo Bog dal in ljuba Marija, da se še povrnem k svojim. Predlagate, naj se priporočam presv. Srcu Jezusove-mu. To navado že imam od rane mladosti. Tudi sem obljubil 10 K za napravo novega altarja v čast presv. Srcu Jezusovemu na Dolu v naši župni cerkvi, kate-re bom dal takoj, ko pridem domov. Imam tudi precej znancev tukaj, kakor gospoda Jurko, h katerega stot-nijo sem pridelen, potem strica Petra Sovrov, Ivan-čevega iz Turja, Ačkunovega Valenta iz Hrastnika, Florjanovega Valenta in druge. Z gosp. Jurkom se lahko vsak dan malo pogovoriva, a z drugimi že ni-sem bil dalj časa nič skupaj.

Na bojišču se glasi slovenska pesem.

Narednik 17. pešpolka Josip Šturm, doma iz Slovenske Bistrice, piše:

Dragi brat! Naznanim Ti, da bomo zapustili galijsko zemljo, Kam gremo, sam ne vem. Strašno je bilo tukaj. Bil sem mnogokrat v sovražnem ognju. Grozno so nas obsipavale svinčenke in veliko slabih uric sem prebil. Pomisli, s kakim navdušenjem je šlo vse v boj za pravico. Ko smo odšli iz Ljubljane, sme bili odti v slovensko trobovnico. N smo vedeli, kam gremo. Po celi slovenski domovini so nas pozdravlja-li, iz tisočih grl je donelo „Zivijo!“, „Nazdar!“ in „Na svidenie!“. A vse je potihnilo, ko smo zapustili m'lo slovensko domovno. Potem so se nam začele še le vzbujati misli, kam da pravzaprav gremo. Gotovo si je vsak mislil, da se ne vrne več, da ne bo videl nikdar več svojecev. A On, ki je nad nami, nas še čuva. Veliko število prijateljev zapuščamo v hladni zemlji golški, ki so dali najdražje, kar je Bog podelil človeku na zemlji, svoje življenje, domovini na al-ter. Bojevali so se hrabro, bali se niso n česar; a da-siravo jih je včasih nadlegoval želodec, so prebili vse, a nazadnje jim je prišla smrtonosna krogla. Mno-go jih je bilo obdarovanih s svetlojo hrabrosti tu na bojišču med gromenjem topov, a žal, da jim je bila u-soda nemila. Meni je še dozdej, hvala Bogu, bila mi-la. Ka'or včasih doma, tako si tudi tukaj med sovraž-

nim ognjem zapojemo kako slovensko pesem; a žal, da mnogo mojih najboljših prijateljev ni več. Nekaj je ranjenih, druge pa krije hladen grob. Ti nimaš niti pojma, kaj trpijo in žrtvujejo slovenski fantje in mošče. Zdrav si, mislim, bolj kot si bil poprej. Če še ostanem pri življenju, Ti poročam več. Bog Te živi in na veselo svidenje! Jožef, narednik.

Avstrijsko-rusko bojišče.

Položaj v Karpatih.

V Karpatih smo napredovali že tako daleč, da so vsi prehodi na ogrski strani Karpatov popolnoma v naših rokah. Avstrijci imajo v svoji trdni posesti tudi vse višine ob gorskih prelazih. Na desnem karpatskem krilu so prodrle naše čete že do vznožja Karpatov na gališki strani. Karpati so torej sovražniku popolnoma zaprti in če hočejo Rusi našo bojno črto na kaki strani prebiti, morajo začeti čisto od spredaj. Izjema je sedaj le na enem delu bojišča v izhodnih Beskidu (ob Dukli) in v zahodnem delu gozdnatih Karpatov, kjer Rusi sicer niso v posesti prelazov, pač pa imajo zasedene tamošnje dohode na gališki strani pred gorskimi grebeni. V dolgotrajnih in hudih bojih je bil sovražnik vržen čez karpatske višine, a se sedaj z obupnim naporom trudi, da bi našo armado, ki polagoma a vstrajno prodira, vrigel nazaj. A vsi dosedanjí ruski napadi, ki so bili izvršeni z veliko predrznostjo, niso bili v stanu, da bi naše uspehe zmanjšali. Ravno nasprotno: Kjer se pokaže, da je sovražnik radi izgubepolnih napadov oslabilen, tam navadno naše čete napadajo Ruse in jim iztrgajo postojanko za postojanko. V trimesečni zimski bitki v Karpatih je avstrijska armada vrgla močnega in hrabrega sovražnika čez 50 do 100 kilometrov široko in visoko srednje gorovje.

Neverjetne ruske izgube.

Avstro-ogrski častnik je pisal svojim sorodnikom v Monakovo o zadnjih bojih v Karpatih ter pravi o ruskih izgubah: Rusi so v karpatskih bojih izgubili neverjetno število vojaštva. Teh izgub ne bodo nikdar in nikomu pripoznali, kajti država in carska rodbina bi vsled punta izginih, ki bi ga vzdignilo ljudstvo, kadar bi izvedelo, kako se brezvestno v velikanskih množicah žrtvujejo ljudje smrti na bojišču.

Za prelaz Dukla.

O dogodkih pri prelazu Dukla nimamo že več dni nobenih poročil. To je znamenje, da se tam zadnji čas nič važnega ni dogodilo, ali pa je sploh po prejšnjih letih bojih nastopilo kratko premurje. Severno od Dukle v ozemlju mesta Gorlice pa Rusi srdito a brez uspeha naskakujejo naše postojanke, ki so jim prišle že preveč proti izhodu, kjer ogrožajo Ruse tudi za hrbtom.

Za prelaz Lupkov.

V Karpatih je nastopila vremenska sprememba in živahni boji so se začeli zopet na cel karpatski fronti. Boji za prelaz Lupkov so se spremenili v velikansko in vročo bitko. Glavne točke bitke so doline Opor do Viszkova in nato častokrat imenovana cesta Cisna-Baligrod. Ti boji ob Cisni-Baligrod so zelo nevarni za železniško črto Hyrow-Jaslo, ki se nahaja v ruskih rokah. Iz tega se more spoznati, čemu Rusi napenjajo vse sile, da obdrže v rokah to ozemlje. Ravno tako so silni ruski napadi, ki so jih pričeli na cestah severno od Užoka. Po došlih poročilih smo odbili vse ruske napade in naše čete imajo v posesti črto, ki so si jo osvojile z velikanskimi žrtvami.

Za prelaz Uzok.

Ob užoškem prelazu so naše čete že daleč v Galiciji. Zato razvijajo Rusi ob prelazu Užok kljub silnemu snežnemu meteu in strahov tam mrazu živahno delavnost, ker si hočejo tudi za čero največjih človeških žrtev zopet osvojiti umetno cesto, ki vodi v Turko (mesto na gališki strani ob reki Stryj) in nadalje čez prelaz Užok. Postojanke naših čet so izborno utrjene in zato naše čete lahko odbijajo vedno se ponavljajoče ruske napade. Prehod proti Užoku je nepremagljiv. V bojih dne 14. t. m. so naše čete uničile do zadnjega moža dva ruska bataliona ter ujele 11 častnikov, 650 mož in 3 strojne puške.

Proti Stryju.

Budimpešta, 16. marca.

Iz Munkača na severnem Ogrskem se poroča: V ozemlju Stryja (zhodno od prelaza Užok) so pričeli Rusi v zadnjih dnevih velika ojačenja, s katerimi so napadli naše postojanke v dolini reke Opor (protok reke Stryj), kakor tudi naše postojanke na višinah, ki se nahajajo na tem ozemlju. Včeraj zjutraj dne 15. marca so napravili Rusi s svežimi četami zopet napad na naše postojanke in opoldne so jih začeli naskakovati, ker so bili mnenja, da so jih vsled obstreljevanja s topovi pripravili ugodne za naskok. Toda naskok Rusov se ni le popolnoma ponesrečil,

ampak naše čete so napravile protinapad ter razpršile Ruse na vse strani. Rusi so zbežali v gorovje.

Bitka pri Kolomeji.

Posebno pozornost vzbujajo zadnje dni dogodki na izhodnem krilu avstrijske karpatske armade, katera že več dni uspešno prodira iz prostora pri Kolomeji in Nadvornji proti ruskim postojankam pri Stanislavu. V nedeljo, dne 14. marca, so Rusi uprizorili srdite protinapade, ki pa so se jim ponesrečili. V ponedeljek, dne 15. t. m., je sovražnik z vsemi silami, ki jih je imel na razpolago, hotel predreti naše postojanke na višinah severno od Kolomeje (pri mestu Ottynija). Iz srditega ruskega napada je bilo razvidno, da hočejo Rusi za vsako ceno predreti našo bojno vrsto v smeri proti Kolomeji. A večkratni silni napadi, ki so bili izvršeni po velikih ruskih četah, so se pod ogromnimi ruskimi izgubami izjalovili. Naša artilerija in strojne puške so s svojim ognjem preprečile ruske nažrte. Rusi so popoldne dne 15. marca še trikrat ponovili napade na našo bojno črto in sicer vsakokrat z velikimi ojačenimi četami, a vsi napadi so bili vedno krvavo odbiti. V teh bojih so se posebno odlikovali zopet naši bratje Hrvatji, Pešpolk št. 53 (zagrebški) je izvršil v bitki pri Kolomeji čudeže junaštva.

V Bukovini.

Budimpešta, 16. marca.

Listu „Az Et“ se poroča iz Černovic: Ker se je spremenilo vreme na bolje, so se zopet pričeli boji v Bukovini. Ti boji se sedaj za nas ugodno razvijajo. Rusi so napravili včeraj dne 15. marca brezuspešen napad na most pri Černovicah ter so tamkaj večkrat ponovili svoje napade. Uničujoči ogenj naših topov se pa napade Rusov popolnoma odbil. Avstrijske čete so ujeti Rusom nekaj topov. Izgube Rusov na moštvu in vojnem gradivu so bile velike.

Boj za most čez reko Prut.

Budimpešta, 16. marca.

List „Magyar Hirlap“ javlja: Z Bukovini je vse prizadevanje Rusov, spraviti pod svojo oblast most čez reko Prut, brezuspešno. Rusi so bili povsod odbiti.

Przemysl.

Že od 9. novembra 1914 oblega v drugič ruska armada Przemysl. Hrabra trdnjavska posadka je torej že nad 4 mesece odrezana od celega sveta. Kljub temu pa brambovci, med katerimi je tudi lepo število Slovencev, niso izgubili poguma.

Trdnjava je z živili do dobra preskrbljena. Poročila, ki jih troši o tuji, Avstriji sovražni listi v svet, da vlada v Przemyslu pomanjkanje živih, so neresnična. Trdnjavski poveljnik general Kusmanek skrbi v vsakem oziru, da bi se trdnjava mogla tako dolgo držati, dokler ne pride glavna avstrijska armada pred trdnjavo in jo reši. Poveljnik je poskrbel, da ima trdnjava dovolj živeža in tudi dovolj streliva. General Kusmanek je dal pred kratkim poklati večje število nerabnih konj, ker je primanjkovalo ovsu in s tem prihranil seno in slamo za konje, ki se neobhodno potrebujejo. Trdnjava še ima tudi več tisoč glav goveje živine. Iz govejih in konjskih kož izdelujejo v trdnjavski usojarni usnje in podplate, katerih je močno primanjkovalo. Predmete, ki se rabijo pri izdelovanju usnja in podplatov, kakor tudi razne druge potrebščine za trdnjavo — celo živila — prvažajo zrakoplovci.

Posadka šteje, kakor poročajo listi, okrog 60.000 mož. Mestnega prebivalstva je ostalo v mestu do 15 tisoč; poleg teh pa je še v Przemyslu 1500 ujetih Rusov. Usoda trdnjave je na vsak način odvisna od tega, kako se bo končala velika bitka ob Karpatih. Naj pa izpade vojna sreča tako ali tako, Avstrija bo lahko vedno ponosna na svojo hrabroprzemyslsko posadko, ki toliko časa vstraja, čeravno je od vseh strani trdno obkoljena od mogočne ruske armade.

Trdnjavska posadka je uprizorila večkrat uspešne izpade. Ti izpadi so se večinoma vršili v smeri proti jugozahodu, to je proti mestu Sanok. Izpade je vodil navadno podmaršal Tamassy, ki velja kot desna roka generala Kusmaneka. Ko je v prvi polovici meseca decembra avstrijska armada prodirala iz Ogrskega proti Limanovi v zahodni Galiciji in je bil o tem prodiranju obveščen tudi general Kusmanek, je przemyslska posadka napravila velik izpad, da pritegne čim več ruskih sil nase. Izpad je trajal 4 dni in je bil izvršen s tako silo, da so morali Rusi poslati večje število svojih čet od Limanove proti Przemyslu in tako oslabilii svojo armado pri Limanovi. Tako se je naši armadi s pomočjo przemyslske posadke posrečilo, da je v bitki pri Limanovi premagala Ruse.

Posadka v Przemyslu na si dovoli večkrat tudi malo veselje. Večkrat so Avstrijci na poseben način potegnili Ruse. Tako je moštvo reke przemyslske utrdbe napravilo pred utrdbo poljsko železnico. Med tem, ko je prava avstrijska baterija v resnici streljala na sovražnika, se je druga — navidezna — zabavala na ta način, da je s pomočjo žice prepeljavala sem in tje navaden železniški voz, v katerem je stal gibljiv s slamo nadlačen „baterijski poveljnik“. Rusi

so se silno jezili in hudovali, da avstrijski „častnik“ predrzno kréta na vozu in gleda skozi daljnogled. Na stotine ruskih krogel je letelo nanj, dokler ga ni ena dobro zadela in mu raztrgala hrbet.

Ob neki drugi priliki so se Avstrijci zabavali in dražili Ruse na ta način, da so napravili velik umeten okostnjak in ga ponoči postavili v ospredje pred utrdbo. Kar naenkrat je začel dotični kraj obsevatí ruski žarkomet in naš okostnjak je grozeče dvigal roko proti Rusom. Roka na okostnjaku je namreč bila s pomočjo žice tako napravljena, da je jo bilo mogoče od daleč pregibati. Hudomušni avstrijski vojaki so tako več noči strašili Ruse.

Odkod dobiva Rusija nove čete?

Hamburg, 14. marca.

Rusija je izgubila v dosedanjih bojih velikansko število svojega najboljšega vojaštva. Vključ temu še pa vedno pošilja nove čete na bojišče. Odkod dobiva Rusija nove čete, o tem prše vojaški izvedenec v listu „Hamburger Nachrichten“ sledeče: Po poročilu nemškega generalnega štaba se niso pojavile nove ruske čete le samo pri Prasnyšu, ampak tudi v Karpatih. Pri Prasnyšu so bili trije novi ruski armadni zbori, ki so začeli nenadoma napadati in tudi v Karpatih sta se pojavila dva nova ruska armadna zborra. Nastane torej vprašanje, odkod je vzela Rusija te nove čete, ki je imela v dosedanjih bojih tako velikanske izgube, da bi bile uničujoče za vsako armado kake druge države.

Rusija je namreč sedaj poklicala pod orožje razne narode v Aziji, ki so bili dosedaj prosti od vseh vojaških dolžnosti. Te množice pa stoje na zelo nizki stopnji izobrazbe. Le tako si je razlagati, da je mogla Rusija napadati v Izhodni Prusiji pri Prasnyšu in v Bukovini. Upala je, kar je velikanske važnosti, spremeniti s temi ogromnimi množicami vsaj nekoliko na bolje svoj vojni položaj. Toda to pa pomenja končni popolni poraz ruske armade, kajti če Rusija ni mogla zmagovati takrat, ko je pošiljala v ogenj svoje najvoljše čete, tem manj more zmagati sedaj, ko pošilja na bojno črto v naglici skupaj zbornane, neizvežbane azijske narode. Rusi so dosegli s svojimi velikanskimi množicami večkrat nekaj delnih uspehov, kakor na primer pri Prasnyšu, toda vselej so se spremenili ti ruski uspehi pozneje v poraze, ker sta znali zavezati Avstrija in Nemčija armade tako razvrstiti, da sta jih spravili v soglasje z novimi ruskimi ojačenji. Ruske velikanske množice vojaštva niso bile nikoli odločilne, kajti nemška armada prodira neprestano v rusko ozemlje in stoji sedaj popolnoma na ruskih tleh. Nove ruske čete so le dokaz velike zadrege, v kateri se nahaja Rusija v pravem pomenu besede, kajti ujeti Rusi so pripovedovali, da je trajalo njihovo vojaško izvežbanje le samo 14 dni in da so oddali na strelskih vajah zavsem samo 6 strelav. Iz tega se prav lahko sklepa, kakšne vrednosti so te nove ruske čete. Pri Rusih se tudi ne gre za to, postaviti na bojišče le dobro izvežbane čete, marveč da osupnijo svet s tem, češ, moč Rusije je neomahljiva. Tudi te nove ruske čete bo porazila avstrijska armada, kajti one so mnogo manj nevarne in tudi ne tako številne, kakor so bile ruske čete koj ob izbruhu vojne.

„Divja divizija“ velikega kneza Mihajla.

Angleški listi poročajo iz Petrograda: Kavkaški vojak, večjeletni prostovoljec, ki stoji pod poveljništvom velikega kneza Mihajla, so dobili ime „divje divizije“. V gorah rojeni in vzgojeni, so se izkazali ti vojniki v Karpatih kot strahovito orožje. Ponoči odlože puške ter se priplazió kakor kače z bodalom med zobmi do sovražnih predstaz in baterij ter izvrše svoje delo popolnoma na tihem. „Mi nismo vojaki z rokavicami“, pravijo, mi smo prišli, da se borimo proti sovražnikom carja in za carjeve sovražnike ne poznamo nobene milosti.“ Ko so prispeli oddelki teh čet v Lvov in videli meščane na cestah, so vprašali začudení, zakaj se meščani ne borujejo.

Italija.

Oblasti ne pustijo zadnji čas veliko pisati o Italiji. Za to se moramo omejiti le na poročilo o zasedanju italijanskega državnega zbora. Sprejela se je v nem ostava glede na vojaško in gospodarsko obrambo Italije. V postavi se omejuje za slučaj vojske svoboda za zborovanja, svoboda časopisja ter osebna svoboda iz previlnosti pred vojnimi. Ministrski predsednik Salandra je ob tej priliki izjavil, da vlada vstraja na stališču, ki ga je razglasila že mesca decembra, namreč da ostane sicer mirna, a pripravljena na vse.

Srbska armada se nanovo zbira.

Sofija 13. marca.

Srbski list „Pravda“ poroča, da je ustavljen od nedelje dne 14. marca na zahtevo srbskega vrhovnega armadnega poveljstva ves osebni promet na vseh srbskih železnicah. Ni nobenega dvoma, da se srbska armada nanovo zbira.

Sicer se pa na srbskem bojišču ni nič posebnega dogodilo in še v najbližjem času ni pričakovati večjih dogodkov.

Premetena križarka.

Nemška pomožna križarka „Prino Eitel Friedrich“ se je pripeljala v new-yorsko luko in izkrcala posadke dveh angleških parnikov, ene francoske ladje in ene ameriške jadrnice, katere je na morju potopila. Orižarka ostane dalje časa v luki, ker je treba opraviti več popravil. Rešene posadke potopljenih ladij pripovedujejo zanimive stvari, kako je znala nemška križarka premotiti sovražnike in jim uči. Tako poroča nek Anglež sledeče: Večkrat je prišla nemška križarka na svojih vožnjah v zelo težavne položaje. Le kapitanova premetenost je premagala srečno vse ovire. Pred nekaterimi tedni se je nemška pomožna križarka „Prino Eitel Friedrich“ ko jo je zasledovala neka križarka, rešila s tem, da je bila na eni strani črno, na drugi pa belo pobarvana. „Prino Eitel Friedrich“ je bil zavozil v gosto meglo, tako, da ga je zasledovalec izgubil iz oči. Kmalu nato je zasledovalec naštel na belo ladjo ter vprašal, ali niso videli mimo voziti črne ladje. Kapitan bele ladje je odgovoril, da je 18 milj proti zapadu vozila mimo neke črne ladje. Nato je križarka s polnim parom odplula po napačni sledi. „Prino Eitel Friedrich“ pa je bil rešen.

126 angleških trgovskih ladij uničenih.

„Frankfurter Zeitung“ poroča, da je od začetka vojne do 1. marca uničenih 126 angleških trgovskih ladij, ki so skupno obsegale 437.879 ton. 57 teh ladij je žrtev nemških bojnih ladij, 16 so jih potopili podmorski čolni, 11 pa pomožna križarka, 9 jih je zadelo na mine, 1 se je pa razbila. Pri ostalih ni navedeno, na kak način so bile uničene.

Nemška križarka „Dresden“ se potopila.

Berolin, 16. marca.

Angleška admiral teta javlja, da so trčile angleške križarke „Kent“, „Glasgow“ in „Orama“ v Tihem morju pri otoku Juan Fernandez na majhno nemško križarko „Dresden“. Po kratkem boju se je vrela na križarki „Dresden“ zaloga smodnika in križarka se je vsled eksplozije (razstrelbe) potopila. Moštvo potopljene križarke so baje rešile angleške križarke.

Kakor smo svoj čas poročali, se je vršila med angleškimi in nemškimi vojnimi brodovjem pri Falklandskih otokih pomorska bitka, v kateri sta se potopili dve nemški križarki. „Dresden“ se je pa takrat presrečilo uteči. Otok Juan Fernandez se nahaja v Tihem morju in spada pod državo Čile.

Svedinje se uče streljati.

Ze pred vojno se je na Švedskem širila misel, da bi se ženske učile streljati. Švedska je po deželi redko naseljena in marsikatera poštna odpraviteljica in učiteljica kje na samotni je že doslej bila prisiljena naučiti se ravnati s strelnim orožjem, da bi se v slučaju potrebe vedela braniti. Tudi soproge posestrikov, najemnikov zemljišč, logarjev in pastorjev znajo skoraj vse rabiti revolver. Saj samotni domovi niso le izpostavljeni roparskim napadom, marveč se mnogokrat klatijo krog njih tudi volkovi, in kadar treba s sanmi na dolgo pot čez pogorja, je pač nujno potrebno, da zna tudi ženska z mirno roko pritisniti na petelina. Zato tedaj so v Stockholmu že pred vojno mislili osnovati žensko strelsko društvo, ki naj bi potem svojo organizacijo razširilo po celi deželi. A prišla je evropska vojna in stvar je dozdej počivala. Sedaj je pa švedska vlada iz ozirov na skrajno brambo domovine se sama zavzela za to, da se švedsko ženstvo nauči streljati. V to svrhu je vlada stockholmskemu ženskemu strelskemu društvu dala na razpolago potrebne prostore v neki artilerijski vojašnici ter razvne tega puške in strelivo ter strelišče. 1.000 žena in deklet iz vseh stanov se že uči streljati in stvar se širi že tudi na deželo.

Rumunija zahteva od Rusije Besarabijo.

Bukarešta, 14. marca.

Odkar se je Rusija izjavila, da hoče gospodovati nad Carigradom in Dardanalami in odkar obstajajo angleško-francoske vojne ladje dardanelske utrdbe, se je prej prijateljsko razmerje med Rumunijo in Rusijo precej spremenilo. Ost rumunskega časopisja je sedaj naperjena tudi proti Rusiji, kar je razvidno tudi iz prve številke dn. 14. marca na novo ustanovljenega rumunskega lista „Moldava“, ki je glasilo bivšega ministrskega predsednika Carpa. Omenjeni list piše: Javno mnenje Rumunije bo moralo priti do prepričanja, da se more doseči zedinjenje rumunske narodnosti le tedaj, če se začne z Besarabijo (ruska pokrajina ob Črnem morju s pretežno rumunskim prebivalstvom), katero hoče Rusija popolnoma porušiti. Zločin bi bil, če bi se ne mislilo na Rumunce ogtanarke Prut le vsled tega, ker ne pride o njih nobenega glasu v Rumunijo. Dolžnost vsakega pravlega Rumunca je, da se reši te pokrajine sramotnega ruskega tlačanstva. Mi bomo, tako končuje list, storili svojo dolžnost, naj pride, karkoli hoče.

Grčija in Carigrad.

Grško ljudstvo je mirno sprejelo vest, da je Venizelos odstopil. Nihče na Grškem ne mara vojske, posebno pa take ne, v kateri bi morala Grčija delati tlako, koristi pa bi imeli drugi. Sedanja vlada razglašča v svojih listih, da Venizelos ni dobil nobenega točnega zagotovila glede Carigrada in Dardanel, — ampak tolažilo se ga je le na splošno, da Rusija, Anglija in Francija pri sklepanju miru ne bodo pozabile na Grško. Taka obljuba pa je vendar nekoliko poceni in za to grški kralj ni hotel tirti svoje armade že drugič v boj.

Boji za Carigrad.

Zadnji čas ni poročil, da bi obstreljevalo francosko-angleško brodovje Dardanele. Dokler ne bode vojaštva na suhem, ki bo postopalo vspretno z ladjami, je pomorski boj preveč drag, nevaren in zelo malo uspešen. Po zanesljivih podatkih je bilo med obstreljevanjem Dardanel sedem velikih bojnih ladij angleško-francoskega brodovja resno poškodovanih.

Po poročilu rimske „Tribune“ ima baje Francija že pripravljenih 110.000 mož, Anglija 40.000 mož, Rusija 200.000 mož za odločilen sunek proti Dardanalami in proti Carigradu na suhem. Te številke se zde na vseh straneh nekoliko previsoke. Ne glede na to pa bi svarili pred tem, da bi se to vest podcenjevalo. Priporočati bi bilo, da bi se računalo s tem, da bo trojni sporazum storil, kar mu je mogoče, da le spravi Turčijo v težko stisko. Seveda se lahko zanašamo tudi na to, da bo tudi Turčija storila vse, kar je v človeških močeh, da prepreči te nakane svojih smrtnih sovražnikov.

Kako dolgo se bo vojska.

Kodanj, 14. marca.

Listu „National Tidende“ se poroča iz Petrograda: Japonski general Oba, katerega je poslala Japonska kot zastopnika japonske armade v glavni ruski vojni stan, se je izjavil v Petrogradu, da je dobil po petmesečnem bivanju na Poljskem in v Galiciji utis, da bo vojska trajala k večjemu šest mesecev. Pomladanska vojna podvzeta bodo odločilna.

Japonska proti Kitajski

Razmerje med Japonsko in Kitajsko postaja dan za dnevom bolj napeto. Kitajski predsednik Juansikaj je baje izjavil, da je pričakovati, da bo prišlo med obema državama do ostrih sporov, ker bo Kitajška na predrzne japonske zahteve odgovorila odklonilno. Japonci bi radi, da bi postala Kitajška popolna tlačavnica Japonske, v gospodarskem, vojaškem in političnem oziru. Nekatera poročila pravijo, da se bo spor gotovo do 30. marca odločil. Japonci so vpoklicali zopet 4 nove letnike rezervnikov. Iz Tokija se poroča, da so Japonci že vkrcali 27.000 mož, katere bodo skušali izkrcati na kitajski zemlji. Tudi Kitajška zbira v obrežnih ozemljih močne vojaške čete. Severna Amerika se pripravlja in oborožuje.

Avstrija pri Vatikanu radi ruskih nasilstev.

Rim, 16. marca.

Avstro-ogrski poslanik je pri Vatikanu vložil ugovor proti ruskim nasilstvom v Galiciji, kjer so 4 škofi zaprti in so bili prebivalci nekaterih vasi prisiljeni, da so prestopili k pravoslavju.

Razne novice.

* Današnja številka „Slovenskega Gospodarja“ se je tiskala v 21.500 izvodih. Zmagovita armada naših čitateljev naj navduši vsakega Slovenca in Slovanke, ki se nima naročenega „Slov. Gospodarja“, da stopi v krog naših naročnikov. „Slov. Gospodar“ stane za četrt leta 1 K, za pol leta 2 K in za celo leto 4 K. Naslov: Upravištvo „Slov. Gospodarja“, Maribor. — Stare naročnike, ki dolgujejo naročnino, prosimo, da isto kmalu poravnajo.

* Duhovniške spremembe. C. g. Pavel Živortnik, kaplan pri St. Ilju v Slov. goricah, je prestavljen v St. Lenart v Slov. goricah; za kaplana v St. Ilju v Slov. goricah pride č. g. Vid Pavlič, kaplan pri Sv. Emi.

* Iz šolske službe. Stalni učitelj Ferdo Šentjura v Sromljah je imenovan za stalnega učitelja na deški ljudski šoli Celje-okolica; za učiteljico ročnih del na štirirazredni ljudski šoli v Narapljah je imenovana Hedviga Gabere, rojena Lešnik; v stalni pokoj sta stopila nadučitelj v Mozirju Franc Praprotnik in učitelj Franc Ferline v Smariju pri Jelšah; iz službe sta odpuščena nadučitelj v St. Lenartu pri Veliki Nedelji Franc Megla in učitelj-voditelj na okoliški šoli

li v Ptujju Franc Vabič; za nadučitelja v Grizah je imenovan Ludovik Cernej, dosedaj stalni učitelj in šolski voditelj istotam. Deželni šolski svet je izrekel nadučitelju v Mozirju Francu Praprotniku ob priliki njegove stalne upokojitve za njegovo dolgoletno zaslužno delovanje na šolskem polju zahvalno priznanje. — V stalni pokoj je stopila stalna učiteljica na Planini Leopoldina Rauter.

* Zadrúžna Zveza v Ljubljani je imela dne 10. marca svoj občni zbor. Stajersko je zastopal predsednik štajerskega pododbora g. dr. Hohnjec. Zadrúžna Zveza ima včlanjenih 591 zadrug, od teh je na Stajerskem 119. Promet zveznih zadrug v letu 1914 je znašal K 79.544.415. Za predsednika Zadrúžne Zveze je bil zopet izvoljen dr. I. Krek. Stajersko zastopa v načelstvu dr. Josip Hohnjec, v odboru pa dr. Korosec. Iz poročil smo posneli, da naša zadrúžna gospodarska organizacija kljub kritičnim časom izbornu deluje.

* Deželni glavariji v Gorici. V soboto dne 13. t. m. so se sešli v Gorici ob laški meji deželni glavariji nekaterih dežel v skupno posvetovanje. Zbrali so se v goriški deželni hiši s sedeži deželni glavariji: Faidutti (Gorica), grof Attems (Stajerska), dr. Susteršič (Kranjska), Razzi (Istra), baron Aichelburg-Labia (Koroška), Bhomburg (Predarška); po namestnikih so bili zastopani, ker so bili osebno zadržani, deželni glavariji Dalmacije, Tirolske in tržaški župan. Glavna točka posvetovanja je bila preskrba z živili. Vsi udeleženci brez izjeme so poudarjali, da od vlade določena porabna količina moke in žita na kmetih niti od daleka ne zadostuje. Obžalovaje se je dognalo, da je osrednja vlada postopala v tej zadevi, ne da bi se zmenila za samoupravne oblasti (deželne odbore, županstva) in gospodarske organizacije, ki vendar najbolje poznajo krajevne razmere. Vse vojaške bolnišnice in okrevališča bi naj oskrbovala vojna uprava, ki lahko na Ogrskem rekvirira živila, kolikor jih potrebuje. Tako je ptujsko poljsko obdelavo zavzela široko mesto v posvetovanjih. Delavne moči, delovna živina, gnojila, semena itd., o vsem tem se je temeljito govorilo. Vlada se bo zaprosila, da pri prebiranju črnovojn. kov iz leta 1873 do 1876 jemlje dalekosežne ozire na poljedelske črnovojnike. Vprežna živina se mora kmetom pustiti, da lahko obdelajo polje, zato se naj okrajnim glavarstvom naroči, da varujejo pri rekviriranju živine nujne poljedelske potrebe. Izvolila se je deputacija treh deželnih glavarjev (grof Attems, dr. Susteršič in dr. Faidutti), ki imajo nalogo, se osebno pri osrednji vladi zastopati stališče goriškega sestanka.

* Žetveni komisariji. C. kr. namestništvo je zopet kakor lani upostavilo žetvene komisarije, ki bi naj nadzirali poljedelsko delo in žetve. Imenovani so: potovačni učitelj Franc Gorican za okraj Celje, Smarje, Laško in Konjice; živinorejski nadzornik Martin Jelovšek za Slov. Gradec, Gornji Grad in Vranksko; vinogradniški nadzornik Franc Matiašič za Ptuj in Brežice; kletarski nadzornik Rihard Petrovan za Maribor in St. Lenart. Za okraje Ljutomer in Gornja Radgona še žetveni komisar dosedaj ni določen.

* Modra galica. Kranjska kmetijska družba naznanja v „Kmetovalcu“, da se menda dobi modro galico.

* Štetje živine. Da se zamore natančno dognati koliko živine je na Stajerskem in kako je treba v bodoče urediti uporabo mesa v deželi, je c. k. namestništvo odredilo štetje govede, telet, svinj, ovac, konj, kokoši in kuncov. Štetje se bo vršilo v bližnjih dneh in ga bodo vršili občinski uradi. Posestniki se prosijo, da grede županom in drugim možem, ki bodo od občine pooblašeni za štetje živine, na roko, da se delo olajša. Najbolje je, da se pri vsaki hiši napiše pol papirja, koliko živine in kakšne vrste poseduje dotični posestnik.

* Uporaba moke in žita. Iz kroga poslancev Slovenske Kmečke Zveze, ki so posredovali zaradi uporabe žita in moke na Dunaju, izvemo: Osrednja vlada se pretekli teden ni imela pregleda čez zalogo žita in moke v avstrijski državni polovici, ker so namestništva še komaj dne 15. marca izgotovila popise in sestavila popisne podatke. Le toliko se je zagotovo izvedelo, da se bo za prebivalstvo, ki živi od mesa, odločila manjša svota, kakor za prebivalstvo, ki se prehranja večinoma z moko. Vrhutega bodo dobile politične oblasti pravico, dovoljevali za okraje, kjer to zahtevajo razmere, za uporabo še večje količine žita in moke, kakor bo določeno v odredbi. Tudi odredba, ki sedaj izide, bo le začasna in se namerava še le v poznejšem času izdati stalna odredba. Zelo važno je, da bo v drugi odredbi ka za uvoza in prave vica odvzet sodiščem, ter prepuščena samo političnim oblastim. Turšice bo, kakor upajo merodajni krogi, dovolj dobiti iz Ogrske. Priprave za dobavo so vse gotove. Na oromo naših poslancev, zakaj se je dala dobava turšice dunajskemu veletrgovcu in večkratnemu milijonarju Fricu Mendelu in ne gospodarskim zadrugam, je zatrdil poljedelski ministar, da Mendel ni žil in da gospodarskim osrednjim organizacijam ni mogel dobave izročiti, ker nimajo za to ne oseb ne priprav. Iz Ogrskega dobljeno turšico bo Fric Mendel dal v posebnih sušilnicah sušiti, zmelati in moka se bo po določeni ceni porazdelila po